

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 122/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom, Jesenná 8, Prešov, proti uzneseniu Okresného súdu Prešov sp. zn. 12C/276/2014 z 21. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 7. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom sa sťažovateľ podanou žalobou domáhal proti žalovaným v 1. až 6. rade zaplataenia náhrady za užívanie nehnuteľností.

3. Rozsudkom (v poradí druhým) okresného súdu č. k. 12C/51/2009-15 z 11. októbra 2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 5Co/133/2011-271 z 23. augusta 2012 bola žaloba sťažovateľa v celom rozsahu zamietnutá. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6Cdo/230/2013-412 z 20. júna 2014 boli rozsudky krajského súdu a okresného súdu zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Po vrátení veci okresný súd opätovne žalobu sťažovateľa zamietol, pričom rozsudkom krajského súdu sp. zn. 23Co/12/2015 z 27. apríla 2017 bol predmetný rozsudok s výnimkou výroku o trovách konania potvrdený ako vecne správny.

4. Uznesením č. k. 12C/276/2014-338 zo 14. novembra 2017 okresný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania tak, že úspešným žalovaným v 1. a 2. rade priznal proti sťažovateľovi spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania a náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (prvý výrok), žalovanému v 3. rade nárok na náhradu trov konania a náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (druhý výrok), žalovanému v 4. rade nárok na náhradu trov konania a náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (tretí výrok) a napokon žalovaným v 5. a 6. rade priznal spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania a náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (štvrtý výrok).

5. Vyšší súdny úradník následne rozhodol o výške trov konania uznesením sp. zn. 12C/276/2014 zo 7. júla 2021, ktorým sťažovateľa zaviazal nahradiť

- žalovaným v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne trovy prvoinštančného konania v sume 1 425,65 eur (prvý výrok),
- žalovanému v 3. rade trovy prvoinštančného konania v sume 659,46 eur (druhý výrok),
- žalovanému v 4. rade trovy prvoinštančného konania v sume 659,46 eur (tretí výrok),
- žalovaným v 5. a 6. rade spoločne a nerozdielne trovy prvoinštančného konania v sume 1 318,92 eur (štvrtý výrok),
- žalovaným v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne trovy odvolacieho konania v sume 215,89 eur (piaty výrok),
- žalovanému v 3. rade trovy odvolacieho konania v sume 97,61 eur (šiesty výrok),
- žalovanému v 4. rade trovy odvolacieho konania v sume 97,61 eur (siedmy výrok),
- žalovaným v 5. a 6. rade spoločne a nerozdielne trovy odvolacieho konania v sume 195,22 eur (ôsmy výrok) a napokon
- žalovaným v 1. až 6. rade trovy dovolacieho konania v sume 303,43 eur (deviaty výrok).

6. Proti predmetnému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podali žalovaní aj sťažovateľ sťažnosti. Uznesením sp. zn. 12C/276/2014 zo 17. septembra 2021 sudca okresného súdu zamietol sťažnosť žalovaných a o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa rozhodol uznesením č. k. 12C/276/2014-639 zo 7. februára 2022, proti ktorému podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť.

7. Nálezom č. k. IV. ÚS 310/2022-50 z 25. októbra 2022 ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, uznesenie okresného súdu zrušil vo výroku o zamietnutí sťažnosti v častiach, ktorými bol sťažovateľ zaviazaný nahradiť žalovaným v 1. a 2. a v 5. a 6. rade spoločne a nerozdielne trovy prvoinštančného konania a trovy odvolacieho konania a v rozsahu zrušenia vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti, t. j. v časti týkajúcej sa povinnosti nahradiť trovy konania žalovaným v 3. a 4. rade, ústavnej sťažnosti nevyhovelo. Vyslovil, že postup okresného súdu, ktorý pri rozhodovaní o konkrétnej výške trov konania bez akéhokoľvek odôvodnenia nerešpektoval záväzný právny názor odvolacieho súdu vyslovený v rozsudku z 27. apríla 2017, že žalovaní v 1. a 2. rade, ako aj žalovaní v 5. a 6. rade majú postavenie nerozlučných spoločníkov, je potrebné považovať za nepochybný prejav svojvôle pri rozhodovaní o výške trov konania.

8. Po vrátení veci okresný súd v intenciách nálezu ústavného súdu z 25. októbra 2022 opätovne rozhodol o sťažnosti sťažovateľa a napadnutým uznesením zmenil rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka v zrušených výrokoch (v prvom, štvrtom, piatom a ôsmom výroku, pozn.)

tak, že sťažovateľ a zaviazal nahradiť žalovaným v 1. a 2. rade spoločne a nerozdielne trovy prvoinštančného konania v sume 955,61 eur a trovy odvolacieho konania v sume 462,38 eur, žalovaným v 5. a 6. rade spoločne a nerozdielne trovy prvoinštančného konania v sume 955,61 eur a trovy odvolacieho konania v sume 462,38 eur.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou atakuje napadnuté uznesenie okresného súdu, pričom formuluje dve podstatné výhrady:

a) sudca okresného súdu nezohľadnil skutočnosť, že právny zástupca žalovaných v konaní zastupoval dve a viac osôb, v dôsledku čoho mala byť jeho odmena za jeden úkon právnej služby znížená o 20 %, resp. o 50 % [podľa platného znenia § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej aj „vyhláška“)], a to podľa času vykonania toho-ktorého úkonu právnej služby. Je tak zrejmé, že okresný súd bez náležitého vysvetlenia neaplikoval § 13 ods. 2 vyhlášky;

b) z pôvodne priznaných dvoch úkonov právnej služby v odvolacom konaní (každému zo žalovaných) okresný súd priznal päť úkonov právnej služby, hoci o sťažnosti žalovaných bolo právoplatne rozhodnuté uznesením zo 17. septembra 2021, proti ktorému žalovaní nepodali ústavnú sťažnosť. Vyšší súdny úradník vo svojom rozhodnutí zo 7. júla 2021 pritom žalovaným priznal odmenu len za dva úkony právnej služby vykonané v odvolacom konaní. Sudca okresného súdu tak v napadnutom rozhodnutí v rozpore s Civilným sporovým poriadkom prekročil rozsah sťažnosti sťažovateľa a rozhodol v jeho neprospech.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je námietka porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bolo po zrušení a vrátení veci ústavným súdom opätovne rozhodnuté o jeho sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka.

11. Zohľadňujúc sťažnostné námietky smerujúce proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške náhrady trov konania, ústavný súd v prvom rade poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016). Ústavný súd sa k problematike trov konania stavia nanajvýš rezervovane, podrobuje ju obmedzenému ústavnoprávnemu prieskumu, pričom k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania pristupuje skutočne iba výnimočne. Tento prístup vychádza z názoru, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. To však ale neznamená, že rozhodnutiami o trovách konania nemôže dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa. Otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade takého postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej

interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015).

12. Podstata prvej námietky sťažovateľa spočíva v tvrdení, že okresný súd pri rozhodovaní o jeho sťažnosti bezdôvodne neaplikoval § 13 ods. 2 vyhlášky. Sťažovateľ je pritom presvedčený, že sudca okresného súdu mal rovnako ako vyšší súdny úradník znížiť základnú sadzbu tarifnej odmeny za každý úkon právnej služby o 20 %, resp. o 50 % v závislosti od momentu vykonania tohto ktorého úkonu právnej služby [bod 9 písm. a)].

13. S touto výhradou sťažovateľa sa ústavný súd nemôže stotožniť. Z dôvodov napadnutého uznesenia vyplýva, že sudca okresného súdu, rešpektujúc právny názor ústavného súdu vyjadrený v náleze sp. zn. IV. ÚS 310/2022, vyhodnotil sťažnosť sťažovateľa ako dôvodnú a žalovaným v 1. a 2. rade a taktiež žalovaným v 5. a 6. rade priznal náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania tak, ako keby bola zastúpená iba jedna osoba. Vychádzal pritom z charakteru procesného (nerozlučného) spoločenstva na strane žalovaných v 1. a 2. rade a žalovaných v 5. a 6. rade.

14. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti už opakovane poukázal na existenciu dvoch línií v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov pri rozhodovaní o výške náhrady trov právneho zastúpenia. V jednej línii všeobecné súdy priznávajú náhradu trov právneho zastúpenia aplikovaním § 13 ods. 2 vyhlášky vo výške zníženej základnej sadzby tarifnej odmeny, ktorú následne vynásobia počtom zastúpených osôb bez toho, aby sa zaoberali povahou spoločenstva týchto účastníkov (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCdo/1/2011 z 20. septembra 2012). V druhej línii sa objavuje aj prístup, keď všeobecné súdy nepovažujú úkony právnej služby advokáta za spoločné úkony v zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky v prípadoch nerozlučného spoločenstva účastníkov. Pri nerozlučnom spoločenstve platia úkony jedného zo spoločníkov aj pre ostatných spoločníkov, ide o také spoločné práva a povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na každého, kto vystupuje na strane žalobcu alebo žalovaného, rozhoduje sa o nich v jednom výroku, ktorý vyznieva voči všetkým nerozlučným spoločníkom rovnako (priaznivo alebo nepriaznivo). Podľa tejto judikatúry aj keď advokát robí určitý úkon v mene viacerých spoločníkov v nerozlučnom spoločenstve, má sa považovať stále za jeden úkon, a nie za úkon spoločný. Aj tento prístup všeobecných súdov bol ústavným súdom vyhodnotený ako ústavne akceptovateľný (II. ÚS 455/2011, I. ÚS 339/2019). Je však potrebné uviesť, že ústavný súd sa nepriklonil ani k jednej z uvedených línií rozhodovacej činnosti zdôrazňujúc, že jeho úlohou nie je zjednocovať judikatúru všeobecných súdov (napr. IV. ÚS 418/2023, IV. ÚS 39/2024).

15. Ústavný súd preto konštatuje, že ak sa sudca okresného súdu nestotožnil s aplikáciou § 13 ods. 2 vyhlášky z dôvodu, že žalovaní vystupovali v postavení nerozlučných spoločníkov, a preto, ak advokát urobil v ich mene určitý úkon právnej služby je ho treba považovať za jeden úkon, a nie za spoločný úkon, je jeho postup ústavne konformný a zodpovedajúci jednému z ústavne udržateľných spôsobov výkladu § 13 ods. 2 vyhlášky. Argumentácia sťažovateľa, podľa ktorej by mal okresný súd priznanú odmenu za jednotlivé úkony právnej služby ešte znížiť o 20 %, resp. o 50 %, pritom nenachádza oporu ani v jednej z opísaných rozhodovacích línií všeobecných súdov. Túto časť námietok sťažovateľa preto ústavný súd nevyhodnotil ako spôsobilú zasiahnuť do jeho označených práv.

16. Svojou druhou námietkou sťažovateľ spochybňuje priznanú výšku trov odvolacieho konania tvrdiac, že sudca okresného súdu priznal žalovaným v 1. a 2. rade a rovnako žalovaným v 5. a 6. rade odmenu za 5 úkonov právnej služby vykonaných v odvolacom konaní, pričom vyšší súdny úradník im v uznesení zo 7. júla 2021 priznal odmenu len za dva úkony právnej služby. Okresný súd mal takto rozhodnúť nad rámec sťažnosti sťažovateľa v jeho neprospech [bod 9 písm. b)].

17. Po detailnom oboznámení sa a porovnaní jednotlivých úkonov právnej služby, za ktoré bola žalovaným priznaná odmena, ústavný súd považuje aj túto námietku sťažovateľa za nedôvodnú. Z dôvodov napadnutého uznesenia totiž vyplýva, že sudca okresného súdu priznal žalovaným v 1. a 2. rade (bod 28) a identicky žalovaným v 5. a 6. rade (bod 34) odmenu za nasledujúce úkony právnej služby vykonané v rámci odvolacieho konania – vyjadrenie k odvolaniu z 31. mája 2010, vyjadrenie k odvolaniu z 3. novembra 2011, odvolanie proti trovám z 12. februára 2013, vyjadrenie k odvolaniu z 2. marca 2015 a napokon vyjadrenie z 15. februára 2017. Vyšší súdny úradník v rozhodnutí zo 7. júla 2021 pritom žalovaným priznal odmenu za rovnaké úkony právnej služby, no k úkonom vykonaným v odvolacom konaní uviedol len dva z nich – vyjadrenie k odvolaniu z 2. marca 2015 a vyjadrenie z 15. februára 2017 (body 33 a 36), pričom zvyšné a sťažovateľom rozporované tri úkony právnej služby podradil pod úkony vykonané v prvoinštančnom konaní (pozri body 19 a 29). Nemožno preto prisvedčiť ani námietke sťažovateľa, že okresný súd v rozpore s ustanoveniami Civilného sporového poriadku prekročil rozsah jeho sťažnosti a žalovaným priznal odmenu aj za úkony, za ktoré im vyšším súdnym úradníkom priznaná nebola.

18. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd uzatvára, že namietané rozhodnutie nesignalizuje žiaden závažný procesný exces a ani zásah do základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

19. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, bolo bez opodstatnenia zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. februára 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu